

KATERINA BABKINA (1985), ukrajinska spisateljica, pesnikinja i novinarka. Završila je žurnalistiku na Univerzitetu „Taras Ševčenko” u Kijevu. Radi za mnoge domaće i strane medije kao što su *Esquire*, *Focus*, *Business*, *Le Monde*, *ART UKRAINE*, *Harper’s Bazaar*. Autorka je zbirki pesama *Вогні святого Ельма* (2002), *Гірчиця* (2011), *Знеболювальне і снодійне* (2014), *Заговорено на любов* (2017), zbirki priča *Щасливі голі люди* (2016), *Лілу після тебе* (2008), knjiga za decu *Гарбузовий рік* (2014), *Шапочка і кит* (2015), *Сила дівчат* (2019) i romana *Соня* (2014, u širem izboru nagrade BBC-ja za najbolju knjigu godine) i *Мій дід танцював краще за всіх* (2019). Bila je finalista nagrade „Konrad” 2019. u izboru Poljskog instituta u Kijevu. Neka njena dela prevedena su na engleski, nemački, poljski, hebrejski, francuski, češki, rumunski i ruski jezik.

b

Katerina Babkina
MOJ DEDA JE PLESAO
BOLJE OD SVIH

edicija

KIRKA (knjiga br. 8)

sa ukrajinskog prevela

Milena Ivanović

uredništvo, lektura, korektura

Anja Marković

Tijana Petković

Aleksandar Šurbatović

autor fotografije sa korica

Valentin Kuzan

*This book has been published with
the support of the Translate Ukraine
Translation Grant Program.*

*Ova knjiga je objavljena uz podršku
Ukrajinskog književnog instituta.*

**УКРАЇНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ
///ІІІКНИГИ**

naslov originala

МІЙ ДІД ТАНЦЮВАВ КРАЩЕ ЗА ВСІХ

© Katerina Babkina

ma daj

Već prvog dana škole Ljiljička je stekla znanje i to je odmah omelo njeno dalje radosno i marljivo školovanje; tačnije, Ljiljička se uverila u ono što je ionako ranije naslućivala: ima znanja koja ne bi želela da stekne. Neka znanja bila su, na primer, neprijatna, bolna, nezgodna, a bilo je i onih zbog kojih bi mogla da ostane bez vlastite imovine: da, određena znanja koštala su je mišića – omiljenog plastičnog broša koji je nosila na beretki kada je hladno, a na kragu kada je toplo. Jer sve su Ljiljičkine kape bile beretke, a sve Ljiljičkine haljine imale su kragu,

a sva znanja trebalo je da Ljiljička stiče radosnije, lakše i marljivije nego iko drugi.

I to samo prvog dana, ej!

Ljiljička je bila niska, zato ju je učiteljica smestila u prvu klupu, i tu su Ljiljičkini mama i tata prvi put likovali: ona je morala sedeti samo tamo, u klupi za najbolje. Njihove predstave nisu se baš podudarale sa stvarnošću, kako je u sebi konstatovala Ljiljička, pronicljiva i pažljiva: prve klupe nisu bile rezervisane za najbolju nego za najnižu decu, kao i za onu sa najlošijim vidom. A to je, uzgred, bio još jedan razlog za mamino i tatino likovanje: žarko su želeli da Ljiljička sedi u klupi s nekim dečakom od „naših” i da se čak možda kasnije uda za njega. Ljiljička nije baš shvatala suštinu te ideje – za Ljiljičku su „naši” bili članovi porodice: ona, mama, tata, baka Raja i baka Marina – i nikakvog dečaka, često je razmišljala Ljiljička, u *našoj* porodici nije bilo. Od proleća, kada su mama i tata počeli naglas da zamišljaju kako će Ljiljička poći u školu i maštaju o tome, Ljiljička je, kad je bila raspoložena, sanjarila kako je u njihovoj porodici ipak negde skriven neki dečak. Ponekad joj se činilo da je to divno i onda ga je ili krišom tražila po skrovitim mestima u stanu ili bi otvoreno pitala mamu i tatu, baka Raju i baka Marinu, ali mama i tata uopšte nisu shvatali o čemu se

radi, tvrdili su da sigurno nikada nisu pominjali nikakvog dečaka sakrivenog u njihovoj kući, baka Raja je uzdisala i stenjala, a na njene uzdah polako bi se pojavila i baka Marina i govorila nešto tipa: znaš li ti, Ljiljička, zašto čovek ima dva uha i samo jedna usta? Da bi više slušao i manje pričao.

Ljiljička je svaki put htela da joj odgovori da ona praktično i ne priča, nego pita, baš da bi više čula i saznala o tom dečaku, ali caka je bila u tome da baka Marini niko nije mogao da odgovori: možda i jeste imala samo jedna usta (sigurno su jedna), ali su pričala za deset, a uši su, naprotiv – iako ih je imala dva – očito zalud postojale.

Dakle, u prvoj klupi pored Ljiljičke obreo se Miša i Ljiljička je nekako odmah osetila da ona i Miša imaju nešto zajedničko i da on vrlo verovatno i jeste od „naših”, mada Ljiljička nikako nije mogla da objasni taj osećaj.

Ljiljička je bila najniža u razredu, a Miša je pak bio kratkovid. Ljiljička je bacila pogled na tatu i mamu, ali su oni očigledno bili manje pronicljivi i radovali su se svemu, neobuzdano poput neke dece.

Dok je razmenjivala poglede s mamom i tatom, Ljiljička je nehotice ukrstila pogled s devojčicom dve klupe iza sebe, a ova je očima

pokazala na Mišinu kosu (oštre smeđe federe) i tiho rekla: – Afro. – Šta je afro, Ljiljička nije znala, ali je osmotrila Mišinu frizuru, pomislila na Afriku i tamošnju decu, čije je slike videla u tatinim časopisima, i došla do vlastitih zaključaka. – Majkl Džekson – dodala je samo pokretom usana druga devojčica, koja je sedela iza Miše i primetila Ljiljičkin pogled. Majkl Džekson je u poslednje vreme više ličio na mumiju sa dugim crnim talasastim bičevima kose, i Ljiljička ga je čak jednom na televiziji pomešala s Mortišom Adams iz crtaća, ali ovako ili onako u većini spotova koji su se još prikazivali Majkl je imao skoro istu frizuru kao Miša.

Nakon što je učiteljica ispričala sve što je mislila da treba o časti prvaka – koja je još prošle godine bila čast oktobarskih pionira, očigledno, ali od proglašenja nezavisnosti pioniri više nisu bili aktuelni, a čast je, kako se ispostavilo, bila osobina nezavisna od partijskog kursa – ukratko, krajem svečanog prvog časa došlo je vreme za prvo svečano slatko posluženje. Ljiljička je mislila da su se na časti prvaka saznanja za danas završila i bila je čak malo razočarana što ništa korisno nije naučila, ako ne računamo reč *afro*, ali se ispostavilo da je sad počinjalo ono najinteresantnije – i generalno i što se konkretno znanja ticalo.

Odmah nakon komande da stanu u parove, Miša s afro-frizuricom je ustao iz klupe i otrčao nekud pozadi, kod roditelja, samo je sevnuo plavim preplašenim očicama iza neverovatno debelih stakala naočara. I dok su učiteljica i nekoliko tata vešto razmeštali klupe uza zidove učionice, sva deca oformila su u centru kolonu parova, a na čelu kolone stidljivo je stajala mala Ljiljička, sama-samcijata. To je trajalo dovoljno dugo da ona uspe da se zbuni i skroz zaboravi zašto je ovde i otkud odjednom ovakve muke, ali ne dovoljno dugo da mama i tata uspeju da primete katastrofu i sve poprave.

Ljiljička se, što je najvažnije, zbunila zato što je navikla da sve radi kako treba, i sve je ispalo kako treba, ova uzročno-posledična veza poštovala se i propagirala u njihovoj kući mnogo godina, barem zasigurno sve one godine koje je Ljiljička tamo provela. A sada se ispostavilo da ta veza ne funkcioniše uvek. Na primer, ama baš nikako se ne može stajati u paru ako si sama. Čak i ako su ti rekli da se podelite na parove i ti bi htela i spremna si da poslušаш. Tako da uopšte nije razumela kako da postupi, ako je sve uradila kako treba, a ispalo je nešto sasvim drugo, ispalo je kako je ispalo i to kako je ispalo uopšte nije ispalo kako treba. Dok je Ljiljička razmišljala o svemu tome i pitala se šta

sad da radi, neko ju je uhvatio za ruku i povukao malo nazad.

Devojčica koja je pominjala Majkla Džeksona, visoka i mršava, uključila ju je u svoj par i pazila da sve troje stoje jednako.

– Ovo nije par – rekao je dečak koji je sedeo, a sada stajao s visokom devojčicom. – Par je dvoje, ja znam.

– Ma daj – rekla je devojčica prezrivo. – Naš par je ovakav. I stani u sredinu.

I vešto ponovo poveza sve njihove ruke.

Tako su čekali dok su se mame bavile postavljanjem kolača, torti, bombona u dubokim tanjirima i raznobojnih gaziranih pića na stolove – utroje, ruka u ruci, i s dečakom obuzetim sumnjama u sredini. Uplašena, zbunjena i, na kraju krajeva, dirnuta, Ljiljička nikako nije mogla da zaustavi suze koje su iznenada navrle i same od sebe potekle, mada već, reklo bi se, nije bilo razloga za njih. Visoka devojčica sagla se preko dečaka i rekla:

– Ma daj. Prestani! – I da je oraspoloži, dodala je: – A ja nemam tatu.

Ljiljička se izbečila na nju preplašeno, a dečak – sa još većom sumnjom. I Ljiljička i dečak očito su imali neka saznanja i razmišljanja o tome da su, da bi postojala ova devojčica,

potrebni mama i tata, baš zato se Ljiljička toliko uplašila i sekundu kasnije upitala:

– Je li umro?

– Ma daj – rekla je visoka devojčica. – Nije umro. Nikad ga nisam imala.

Ljiljička je i zaboravila na suze. Dečak je rekao:

– To ne može biti da neko nema tatu.

Ali dva glasa su mu zajedno odgovorila sa obe strane: – Ma daj. – I u jednom je Ljiljička začuđeno prepoznala svoj. Dok je Ljiljička usvajala novo znanje: ima ljudi koji nemaju tatu i razmišljala kako bi njen sopstveni život, i mamin život, pa čak i život obeju baka bio mnogo manje lep, topao i radostan bez njihovog sopstvenog tate i pitala se da li je utoliko manje lep život visoke devojčice, otpozadi začuše glas koji ih je još više uznemirio.

– A ja – rekla je devojčica koja je znala reč *afro* – nemam mamu.

– Mamu? – upitala je visoka devojčica. Izgledalo je kao da se čak i ona zbunila.

– Mamu – tiho je potvrdila devojčica.

I onda je dečak, koga je ta devojčica držala za ruku, nizak skoro kao Ljiljička i znatno zbunjeno, odjednom tako žalosno zajecao kao da on nema mamu, što je saznao upravo sada. Stajali su oko njega, a on je plakao i plakao, i Ljiljički

nije bilo žao devojčice koja nema mamu, mada se užas koji su izazvale reči „nemam mamu” nadvio nad nju i u brojnim narednim danima bacio uznemirujuću senku strašne mogućnosti koje se ne plašiš sve dok je ne postaneš svestan – bilo joj je žao baš ovog dečaka, koji je tako jako plakao da li zbog tuđe mame, da li zbog još uvek potpuno tuđe devojčice koja nema mamu.

I onda je visoka devojčica pustila Ljiljičkinu ruku i pustila ruku dečaka, koji je već zaboravio i da sumnja, toliko mu je sve to bilo novo i nepoznato, i dodirnula tankim prstima Ljiljičkinu kragu. Sa kragne je skinula plastičnog mišića, sjajni, sivo-ružičasti broš, i na dlanu ga pružila uplakanom dečaku.

– Ovo je za tebe – rekla je ona. – Poklon. Nemoj da plačeš, molim te, odmah prestani da plačeš.

I on je, izgleda, prestao. Možda ne odmah, ali sigurno je prestao.

Kada je Dimina mama pozvala Lesju i zamolila je da sa devojkama dođe i pregleda njegove stvari, odnosno kada je posle sahrane uopšte mogla nekoga da pozove i nešto da kaže, one su se, razume se, odmah stvorile na njenom pragu.

Dimina mama je malo govorila i iz nekog razloga zvala Dimu isključivo „stariji vodnik

devedeset treće mehanizovane brigade”, skuvala je devojkama kafu, rekla da ostanu koliko god treba i uzmu šta god žele, i otišla, zatvorila se u spavaću sobu, odakle je tiho mrmljao televizor. Iskreno, dok je Dima bio živ, Ljilja nije ni znala da je učestvovao u borbama na istoku zemlje. I evo, Dime više nema, i čak je njegova mama došla sebi – pa, onoliko koliko čovek uopšte može doći sebi od nečega od čega se u stvari nikad ne dolazi sebi – a Ljilja je i dalje pokušavala da shvati tu devedeset treću mehanizovanu brigadu.

Dimina soba bila je ista kao što su je pamtile od srednje škole ili možda prvih godina studija. Kasnije više nikada nisu bile ovde. Lesja je odmah pregledala odeću – šta može da se da izbeglicama, a šta ne. Skoro sve je odgovaralo: Dima je uvek bio brižljiv i uredan. Nina je rasejano skidala knjige sa polica, pronalazila bezbroj stvari koje su godinama zapadale iza redova knjiga i ostajale tamo u prašini, dok su mislili da su izgubljene: trzalice, cigarete, polaroid fotografije, propusnice i bankovne kartice. I kad se na najnižoj polici, iza knjiga za decu, među lego kockicama, dvema malim nindža kornjačama i jednim staklenim klikerom našao mali plastični broš u obliku miša, Ljilja je samo rekla:

– Mislim da sam imala isti u detinjstvu.

I Lesja joj je zamišljeno odgovorila – ili je možda rekla samoj sebi, tiho, ali ohrabrujuće:

– Ma daj.

I obe su se, naravno, pretvarale da se o tome više ničega ne sećaju.

Jer su samo tako uopšte nekako mogle ovo da podnesu.

Izdavač: Blum izdavaštvo, Nova Varoš
Sedište redakcije: Trgovačka 14/26, Beograd
Mail: redakcija@blumizdavastvo.rs
Dizajn korica: Jelena Lugonja
Štampa: F.U.K., Beograd, 2020.
Tiraž: 1000
ISBN: 978-86-6070-011-9

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
821.161.2-31

БАБКИНА, Катерина Богданівна, 1985-

Moj deda je plesao bolje od svih / Katerina Babkina ; sa ukrajinskog
prevela Milena Ivanović. - Beograd : Blum izdavaštvo, 2020 (Beograd : F. U.
K.). - 144 str. ; 20 cm. - (Edicija Kirka)

Prevod dela: Мій дід танцював краще за всіх / Катерина Бабкіна. - Ti-
raž 1.000. - Beleška o autorki: str. 1.

ISBN 978-86-6070-011-9

COBISS.SR-ID 23557897